

22/X/1980

El pas i el passi

El castellà reuneix, en una mateixa forma, «pase», dos mots en realitat diferents: el que s'ha obtingut per substantivació de l'imperatiu de tercera persona del singular del verb «pasar», amb què es designa el document o contrasenya que autoritza el lliure accés d'algu en algun lloc, i el substantiu derivat postverbal d'aquest mateix verb —com tants en té, i en crea continuament, aquesta llengua en-e—: «plante», «embarque», «desguace», «desmadre», etc, i que designa l'acció del verb del qual s'ha obtingut (tots els postverbals solen designar l'acció o l'efecte del verb corresponent, sovint amb un sentit especialitzat).

Aquests dos mots del castellà que revesteixen una mateixa forma han estat introduïts en el nostre llenguatge col·loquial, però és ben evident que no són pas admissibles, tal com revela clarament la pronunciació, no adaptada al català. En la llengua escrita, és clar, són generalment evitats, però hi ha qui no té en compte que es tracta, com hem dit, de dos mots diferents que no tenen una mateixa traducció en la nostra llengua. Els diccionaris d'equivalències indiquen únicament la del primer, és a dir, la del que prové de substantivar un imperatiu i que significa «permís de pas», i alguns, no tots, no deixen d'especificar aquest significat: coincideixen tots, això sí en la forma passi, obtinguda, com es veu, per un procediment idèntic al del castellà, la substantivació de la mateixa persona de l'imperatiu. Però no indiquen l'equivalència del postverbal «pase», segurament perquè deu ésser una creació relativament recent, car, com ja hem dit, la formació d'aquests postverbals castellans és contínua. Això fa que alguns, sense tenir en compte la distinció que hem exposat, tradueixin sistemàticament «pase» per passi, i diguin, per exemple, «el passi d'una pel·lícula», gros disbarat que caldria evitar.

L'acció de passar es designa, en català, segons els casos, per mitjà dels substantius pas i pasada. ¿A quin caldria recórrer, com a traducció del castellà «pase»? En el cas d'una pel·lícula, ens decantaríem més aviat per pas, ja que es tracta d'una acció que presenta més analogia amb les que designem amb aquest nom que no pas amb les que es designen amb la forma concurrent. Però segurament no fóra encertat de seguir fidelment al castellà en tots els diversos casos moderns d'aplicació del seu postverbal de «pasar»: caldria veure si en alguns d'aquests casos no fóra més adequat de recórrer a mots com tongada, serie, sessió e exhibició.